

PALIN PCI – TERAPIA INTERAKCYJNA RODZIC-DZIECKO W PRAKTYCE – STUDIUM INDYWIDUALNEGO PRZYPADKU

Łódzkie Centrum
Terapii i Szkolenia

AGATA DECKERT-BRZEZIŃSKA

STRESZCZENIE

Głównym celem prezentowanego posteru jest przedstawienie wyników skuteczności terapii interakcyjnej rodzic-dziecko w oparciu o przeprowadzone indywidualne studium przypadku pięcioletniego jękanego się chłopca, ze szczególnym uwzględnieniem opinii i postaw rodziców.

PODSTAWA TEORETYCZNA

Jękanie jest zjawiskiem globalnym, dotyczy ono wszystkich społeczeństw i żyjących w nich ludzi niezależnie od języka, rasy i kultury (zob. Kelman, Whyte 2018). Szacuje się, że na świecie jąka się około 1% globalnej populacji (Dezort 2018 za: The Stuttering Foundation). Pewnych trudności z płynnością mowy doświadcza także 5% dzieci (Kelman, Whyte 2018).

Część dzieci (poniżej siódmego roku życia) doświadczających jękania samodzielnie osiąga zwykłą płynność, natomiast część potrzebuje fachowej pomocy i terapii. Jak podają Elaine Kelman i Alison Whyte (2018) istnieją m.in. dwa podejścia do terapii dla najmłodszych: **terapia interakcyjna rodzic – dziecko Michaela Palina** oraz **Program Lidcombe** – oba o udokumentowanej skuteczności (zob. Węsierska 2013; Mielewska, Węsierska 2014; Boroń 2017). I choć prowadzone są już także na gruncie polskim badania dotyczące skuteczności terapii interakcyjnej, to jednak wydaje się, że ze względu na stosunkowo niski poziom upowszechniania i akulturacji tego podejścia w warunkach krajowych, wskazane jest dalsze potwierdzanie skuteczności tego programu.

METODOLOGIA BADANIA

Analiza skuteczności programu przeprowadzona została w oparciu o trzy źródła danych*:

- 1) analizę dokumentów wypracowanych w ramach terapii (diagnoza, nagrania wideo z sesji);
- 2) obserwacje logopedy;
- 3) indywidualne wywiady swobodne – z rodzicami po zakończeniu programu – dotyczące opinii i postaw rodziców w stosunku do jękania. Dodatkowo jednym z elementów była krótka ankieta oceniająca skuteczność Programu na skali od 1 do 10.

*Prezentowane wyniki odnoszą się głównie do punktu nr 3.

CHARAKTERYSTYKA CHŁOPCA

- Chłopiec w dniu badania w wieku 4 lat i 2 miesięcy.
- Jękanie obecne było w mowie chłopca od 10 miesięcy.
- Jękanie istniało w historii rodziny-mama chłopca jąkała się w dzieciństwie, aktualnie niepłynności pojawiają się bardzo rzadko, w czasie dużego stresu.
- Mowa chłopca rozwijała się nieharmonijnie, początkowo miał ORM później rozwój mowy bardzo przyspieszył.
- Oboje rodzice, a w szczególności matka, dużo czytali i opowiadali Filipowi, zwracali się do niego rozbudowanymi zdaniem zawierającymi trudne słownictwo – ich celem było pobudzanie rozwoju mowy dziecka.

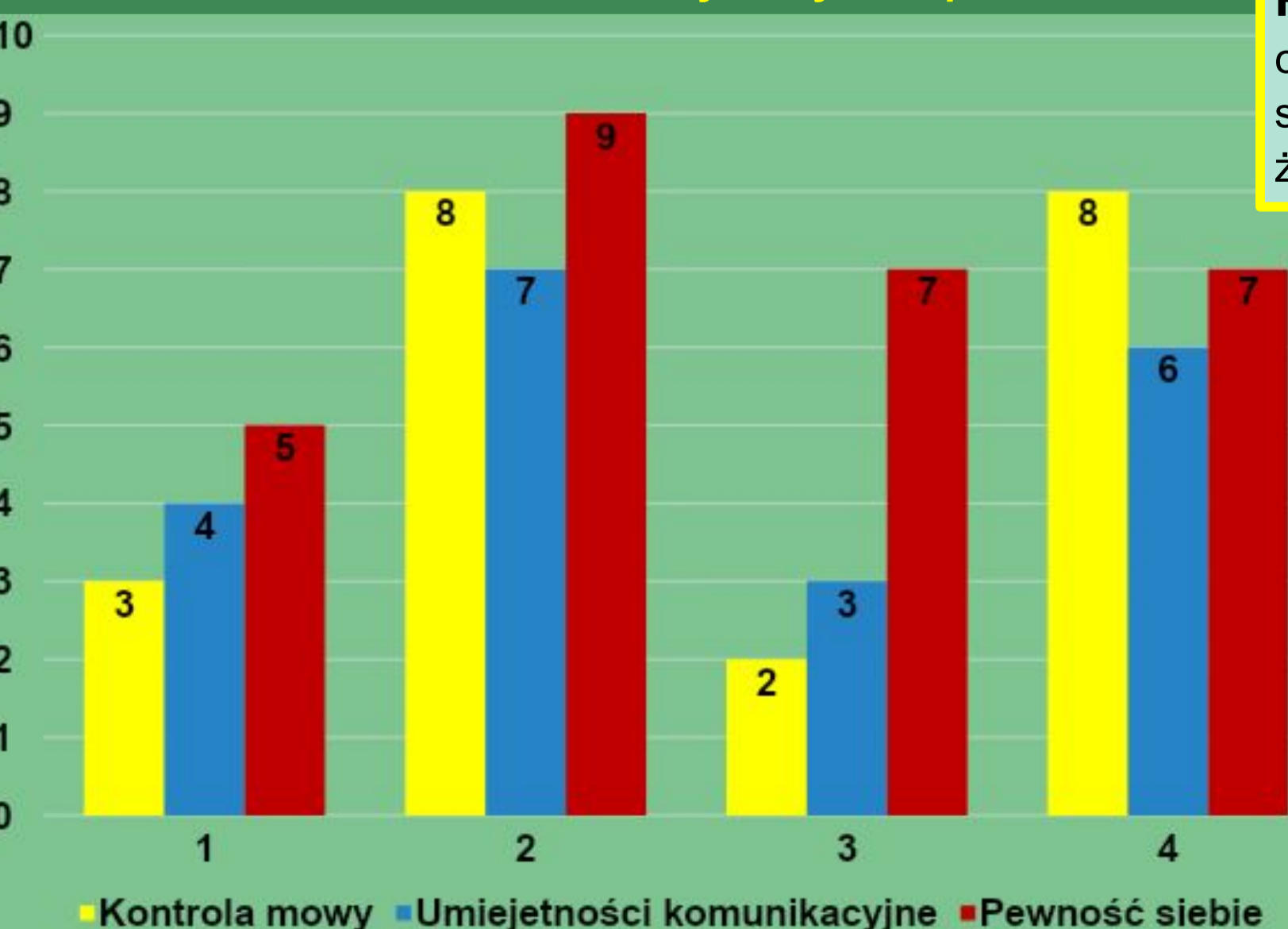

WYNIKI BADANIA

DIAGNOZA POCZĄTKOWA: 6,4% niepłynności; przyspieszone tempo mówienia; głośny wdech z towarzyszącym napięciem; wypowiedzi chaotyczne, bez stosowania pauz; trudność z zakończeniem wypowiedzi, czekaniem na swoją kolej i naprzemiennością.

DIAGNOZA KOŃCOWA: 5,3% niepłynności; wolniejsze tempo mówienia; prawidłowy sposób oddychania; wyraźne planowanie wypowiedzi; stosowanie pauz i naprzemienności w czasie dialogu.

WYKRES 1. Ocena skuteczności programu w perspektywie rodziców w odniesieniu do trzech wybranych aspektów.

Źródło: opracowanie własne.

TABELA 1. Postawa ojca chłopca w stosunku do jękania – dane z indywidualnego wywiadu swobodnego.

KOMPONENT POSTAWY	CZAS		
	PRZED PROGRAMEM	W TRAKCIE PROGRAMU	PO PROGRAMIE
POZNAWCZY	Brak wiedzy na temat jękania.	Podniesienie wiedzy m.in. w zakresie stosowanych pytań.	Dalsze ponoszenie wiedzy w oparciu o specjalistów (logopedów).
EMOCJONALNY	Zniecierpliwienie i zdenerwowanie w stosunku do jękania syna.	- Cierpliwość. - Akceptacja jękania. - Obawy o przyszłość syna.	- Zadowolenie z poprawy. - Obawa o przyszłość syna.
BEHAWIOARALNY	- Kończenie wypowiedzi za syna. - Uspokajanie syna w trakcie wypowiedzi.	- Czekanie na wypowiedź syna. - Stosowanie stwierdzeń zamiast pytań otwartych. - Koncentracja uwagi na synu i jego wypowiedziach. - Reagowanie na komunikaty syna – stosowanie naprzemienności.	- Kontynuacja w stosowaniu zasad wypracowanych w trakcie programu. - Stosowanie „konkretnych” pytań.

Źródło: opracowanie własne.

PRZYKŁADOWE WYPOWIEDZI OJCA

PRZED: „Wydaje mi się, że to co ja robiłem to przede wszystkim pomagałem mu jakby dokończyć... coś mu podpowiadałem jak widziałem, że nie może znaleźć...”

W TRAKCIE: „...teraz jak widzę, że Filip mówi, to staram się być przy nim, żeby on widział, że ja tylko i wyłącznie się koncentruje na tym, co on mówi... żeby on też jakby nie musiał walczyć o moją uwagę”.

TABELA 2. Postawa matki chłopca w stosunku do jękania – dane z indywidualnego wywiadu swobodnego.

KOMPONENT POSTAWY	CZAS		
	PRZED PROGRAMEM	W TRAKCIE PROGRAMU	PO PROGRAMIE
POZNAWCZY	- Stres źródłem jękania. - Możliwość samoistnego ustąpienia. - Brak wiedzy, co robić. - Lęk.	- Duża liczba konkretnych wskazówek. - Akceptacja jękania. - Większy spokój. - Duma z udziału w projekcie. - Satysfakcja z efektów. - Podążanie za dzieckiem. - Wykorzystywanie mowy ciała. - Dawanie czasu i przestrzeni na wypowiedź. - Chwalenie. - Ogólna zmiana zachowania jako rodzica.	- Bazowanie na uzyskanej wiedzy w trakcie programu. - Akceptacja jękania. - Internalizacja wypracowanych zasad – automatyzm w codziennym stosowaniu,
EMOCJONALNY	- Złość, w tym na innych. - Poczucie winy.	- Większy spokój. - Duma z udziału w projekcie. - Satysfakcja z efektów. - Podążanie za dzieckiem. - Wykorzystywanie mowy ciała. - Dawanie czasu i przestrzeni na wypowiedź. - Chwalenie. - Ogólna zmiana zachowania jako rodzica.	- Akceptacja jękania. - Internalizacja wypracowanych zasad – automatyzm w codziennym stosowaniu,
BEHAWIOARALNY	- Wolne mówienie. - Cierpliwe słuchanie. - Kontakty z PPP.	- Większy spokój. - Duma z udziału w projekcie. - Satysfakcja z efektów. - Podążanie za dzieckiem. - Wykorzystywanie mowy ciała. - Dawanie czasu i przestrzeni na wypowiedź. - Chwalenie. - Ogólna zmiana zachowania jako rodzica.	- Akceptacja jękania. - Internalizacja wypracowanych zasad – automatyzm w codziennym stosowaniu,

Źródło: opracowanie własne.

PRZYKŁADOWE WYPOWIEDZI MATKI

W TRAKCIE: „Podążanie za Filipem, odzwierciedlanie tego mową ciała, danie czasu, danie przestrzeni, chwalenie... pytanie takie konkretne, ponieważ ja mam taką skłonność, może z racji pracy, że zadaję pytania otwarte i zauważyłam, że rzeczywiście pytania otwarte powodują, że on się trochę gubi...”

PO: „...ale przede wszystkim to chyba chodzi o to, że my robimy to, co mielibyśmy robić tylko już w takim ogólnym swoim zachowaniu. Jak się kontaktujemy z Filipem rozmawiamy, to zwracamy uwagę na to, żeby dać mu tę przestrzeń, żeby go nie poganiać...”

WNIOSKI

- Poprawa umiejętności planowania wypowiedzi i czekania na swoją kolej, zmniejszenie niepłynności w mowie (obserwacja logopedy).
- Poprawa kontroli mowy i umiejętności komunikacyjnych w ocenie rodziców. Dodatkowo wzrost pewności siebie chłopca w ocenie matki.
- Zmiana postaw wobec jękania u obu rodziców:
  - Wzrost wiedzy na temat jękania (komponent poznawczy);
  - Akceptacja jękania (komponent emocjonalny);
  - Dalsze stosowanie w komunikacji strategii poznanych w ramach programu (komponent behawioralny).

BIBLIOGRAFIA

- Boroń A., 2017, *Bezpośrednie podejście w terapii jękania wczesnodziecięcego na przykładzie metody Lidcombe Program i Mini-KIDS*, [w:] Jankowska Szafranska L, Suligowska B., Kara R., Kupiec K. (red.), Wydawnictwo Edukacyjne: Kraków.
- Kelman E., Whyte A., 2018, *Zrozumieć jękanie. Poradnik dla rodziców, nauczycieli i terapeutów*, Wydawnictwo Edukacyjne: Kraków.
- Mielewska A., Węsierska K., 2014, *Zastosowanie metod Palin Parent-Child Interaction (Palin PCI) i Lidcombe Program w terapii jękania wczesnodziecięcego*, [w:] Skibksa J. (red.), *Wspieranie rozwoju małego dziecka*, Wydawnictwo Naukowe ATH, Wydawnictwo LIBRON – Filip Lohner: Bielsko-Biała, Kraków.
- Węsierska K., 2013, *Badanie wpływu zastosowania podejścia Palin PCI w terapii jękania u polskojęzycznego dziecka – studium indywidualnego przypadku*, [w:] Nowa Logopedia, tom 4, s. 295-316.